

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13068

BOBE-MAYSES

Sh. (Shmuel) Rosin

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

שבת קודש ליל חמשה עשר

13/12/685

13.

12685

ש. ראסין.

באבע מעשיות

(קינדער-פאָעמען).

קאטערינאָסלאוו.

פארלאג וויסנשאפט.

1919

איבערוועגן אדער איבער-
דרוקן אן דער ערלויבניש
פון מחבר איז פארבאטן.

הילע און טעקסט-צייכנונגען
פון קינטסלער וולאדימירסקי.

קאמפאניע פאר דער פארעם פון יידישע ליטעראטור
וואסקרעענסקע 15.

א.

די בלינדע מירל.

אויפן פריזבע זיצט די באַבע
שבת'דיג געקליידט
און די זון מיט פייכטע בליקן
צום פארגאנג באגלייט.
איבער געטל לאנגע שאטנס
שפרייטן זיך, ווי זייד;
ס'זעגנט זיך דער שבת-קודש
מיט די פרומע לייט.
דא און דארטן מיט אַ פארהאנג
שפילט זיך, שטיפט דער ווינט;
מיט אַ טרויעריגן נגון
וויגט איין ווער אַ קינד.
אלטע לייט אוועק צו מעריב,
יונגע—אויף שפאציר;
איך האב ליב מיין אלטע באבן—
זיך איך נעבן איר.
כ'ציה זיך אויס בא איר צופוסן,
ס'קעפל—אין איר שוים,
גלעט זי מאמעש מיינע הערלאך

קושט אין שטערן הייס.
און איך ווייס שוין: נאך א רגע,
(און די זון פארגעהט),
וועט די באפע מיר דערצעהלן
מעשיות שטילערהייט.
ליב האב איך מיין אלטע באפן,
ליב איר צארטן קול;
זי דערצעהלט מיר וואונדערלאכע
מעשיות פון אמאל.

— אמאל, אמאל—הויפט אן די באפע
(און איך ווער געליימט),—
האט א רב אין אונזער שטעטל
מיט א רבי'צין געוואוינט.
האפן זיי געהאט א טאכטער—
איין און איינציג קינד,
שע, איז זי געווען—א וואונדער,
נאר צום אומגליק פליגד;
אפן זייען אירע אויגן,
נאר גוזעהן טיזי ניט,
האט די מאמע זי געכאוועט,
און געצערטלט, און געהיט.
איז זיך מירעלע געוואקסן
און פון צרות ניט געוואוסט,
נאר געשטארבן איז די מאמע—
איז איר הארץ געווארן וויסט.
האט דער רב א ווייב א צווייטע,
ווי עס פאסט זיך פאר א רב,
האט זי מירעלען געפייניגט
אן אן אויפהער, אן א סוף.

האַט איר עסן נישט געגעבן,
האַט איר ארבעטן גענויט:
טראגן האַלץ און אויוונס הייצן,
דילן וואשן בלינדערהייט.
און דעם רב האַט זי געיאדעט,
ניט געלאָזן רוהען גאָר:
„טרייב ארויס דעם בלינדן טייוול
פון מיין שטוב, דו אלטער נאר!
נעם פארפיר זי אין אַ וואלד טיף,
בינד זי צו דארט צו אַ בוים,
אז זי זאָל דעם וועג ניט קאָנען
שוין געפינען צו דער היים,
דען זי מאכט זיך נאר ניט זעהען—
זעהען זעהט זי זעהר גוט.“
און דער רב האַט זיך פארדאגה'ט
און ער ווייס ניט, וואָס מע טוט;
איז זי צו אים צוגעשטאנען
האַט זיין לעבן אים פארוויסט,
האַט געטאַטשעט אים אָן אויפהער—
ער האַט פאַלגן זי געמוזט.
און אמאָל אין בין השמשות,
ווען דער טאָג די נאכט דערשפירט,
האַט דער רב זיין קינד גענומען
און אין טיפן וואלד פארפירט.
אין אן אלטן וואלד, געדיכטן,
אין דער פינסטערניש געהיים,—
האַט ער איר די הענט געבונדן
צו אן אלטן סאַסנע-בוים.

און אהיים אוועקגעשלעפט זיך—
ס'האָט געשטיקט אים אַ געוויין, —
און זיין איינציג קינד געלאָזן
ט'ער אין ווילדן וואלד אליין.
איז זיך מירל שטעהן געבליבן,
ניט געוואוסט, וואס האָט געטראָפן;
און אזוי מיט הענט געבונדן,
איז זי שטעהענדיג אנשלאָפן.
און גע'חלומ'ט האָט זיך מירלען,
אז איך מאמע איז געקומען,
צוגעטולעט זי צום הארצן
און איר שטארק ארומגענומען;
און עס שעפטשעט איר די מאמע:
„האב קיין מורא ניט פאר קיינעם,
איך בין דא מיט דיר, מיין קינד..."

אויפגעוועקט פון זיסן שלאָף זי
האָט אַ שטארקער שטורעם-ווינט.
כאפט זי זיך און—אַ, אַ וואונדער!—
ליכטיג איז איר, איז ניט בלינד מער...
דאך איר פרייד ניט לאנג געדויערט:
אַ גערויש, אַ ווילדן ברומען
האָט זי נעבן זיך דערהערט;
קוקט זי אום זיך—און וואס זעהט זי!—
רונד ארום, פון אלע זייטן
אומגעקרייזט איז זי פון חיות,
וועלף און בערן גאנצע סטאיעס,

לייבן, לעמפערטן און שלאנגען...
אט-א כאפן זיי זי, פאנגען,
סיקאליען ציינער, וואיען, ברומען,
דרעהען זיך אין ראָד אַרום איר,
נאָר זיי קאַנען ניט צוקומען.
איז באַפאלן זי אן אימה,
האַט איר האַרץ גענומען קלעמען,
און זי האַט גענומען רופן:
„ווער עס האַט נאָר גאַט אין האַרצן,
יענער, יענער זאָל מיך נעמען“...
איז אַ שטורעם אנגעלאָפן,
פון אַ ווילדער קראַפט געטריבן;
האַט ער מירעלען מיט גבורה
פון דעם בוים באלד אָפגעריסן;
נאָר די הענט צום בוים געבונדן
זיינען הענגען זיך פארבליבן...
האַט געטראָגן זי דער שטורעם
אין דער לופטן זיבן מייל
איבער טאַלן, איבער וועלדער
און פארוואַרפן אין אַ הייל.
האַט זי דאָרט אַ בלאַנדן בחור
אַ געבונדענעם געטראָפן;
אויף אַ בעט פון רויטן סאַמעט
איז אַ מידער ער געשלאָפן.
האַט זי מיט די ציין דעם בחור
הענט און פיס גלייך אָפגעבונדן
און דער בחור אירע וואונדן

האַט מיט זיידנס איר פארבונדן.
און דערצעהלט איר האַט דער בלאנדער,
אז זי זוכן ז'ער געגאנגען,
האַבן אים גולנים דרייצען
אויפן זועג אין וואלד געפאנגען
און אהער אין הייל פארפירט אים,
הענט און פיס צונויפגעבונדן,
און געלאָזט אזוי אים ליגן
און אליין אין וואלד פארשוואונדן.
און עס זאגט צו איר דער בחור:
„לאמיר לויפן שוין פון דאנען,
ביז ניטאָ נאָך די גולנים,
ביז עס איז נאָך צייט פאראנען.“
און ער נעמט זי פאר די פאלדן,
נעמט זי פירן, פירן, פירן
אין דער פינסטער איבער וועגן,
איבער דריי און דרייצען טירן.
נור די טיר, וואָס פירט אין דרויסן,
ניט געקאַנט האַט ער געפינען.
און עס ווענדט זיך צו אים מירל
און זי זאָגט אים: „לאָזט זיך דינען;
איך פאראויס, און איר פון הינטן,
געהט מיר נאָך מיט פעסטע שפרייזן,
איך בין זעהענדיג געווארן,
וועל איך אייך דעם וועג באווייזן.“
און זי ברענגט אים אין דאָס צימער,
וואו זי האַט אים אנגעטראָפן,
און באווייזט אים, אז אין סטעליע
איז אַ טיר געבליבן אָפן.

און זיי זיינען פייל פון בויגן
פון דער הייל ארויסגעפלוויגן.
לויפן זיי אזוי און לויפן,
זי פאראויס, און ער פון הינטן,
איבער בערג און איבער טאלן;
טראגן שנעל זיך, ווי די ווינטן.
זיי זיי אזוי געלאפן, —
ביז זיי זיינען צו א שטיבל
אין א טיפן וואלד געקומען.
האָבן זיי אין דעם באזעצט זיך.
און דער בחור האָט זיך מירלען
פאר א ווייבעלע גענומען.
האָט זי קינדער צוויי געבאָרן —
איים דעם בלאנדן א מתנה.
לייכט דער זון, ווי זיבן זונען,
שיינט די טאכטער, ווי די לבנה.
איז פארביי אזוי א ווינטער
און א פרילינג און א זומער.
לעבן זיי, ווי פרייע פויגל
און זיי ווייסן ניט פון קומער.
קלייבט ער שוועמעלאך אין וואלד צו,
כאפט אן פיש אין טייך דערנעבן;
צערטלט ער זיין ווייבל מירל
און ער היט זי, ווי דאָס לעבן;
עסן פלעגט פון האנט איר געבן...
דורכן טאָג איז ער פארנומען —
יאגדעס רייסן, קלייבן שוואמען,
האקן האַלץ, אין שטיבל ראמען,

דען אָן הענט איז דאָך זיין מירל
און זי קאָן אים גאַרנישט העלפן,
און אין אַוונט, אין דער שטילקייט,
שענע מעשיות איר דערצעהלט ער.
איז איר גאַרניט אָפגעגאנגען—
האַבן הענט נור, הענט געפעלט איר.

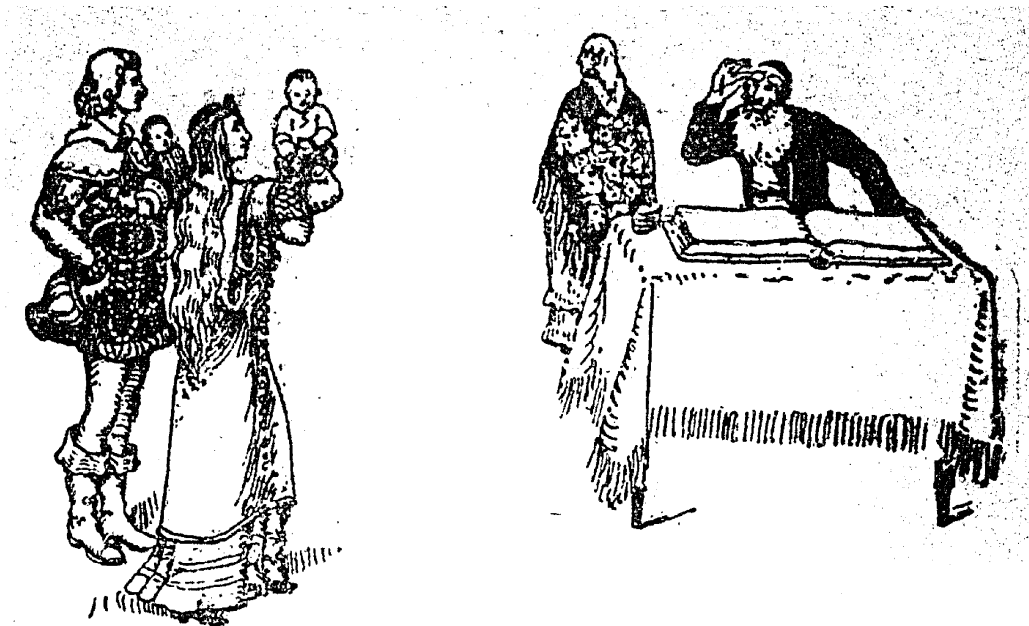
געהען זיי אמאל אין הארבסט־צייט
איבער וואלד פארנאכט שפאצירן;
מירל טראָגט די קינדער ביידע
אין די פאלעס איינגעוויקלט,
מיט אַ גארטל שטייף פארבונדן
(מירל פלעגט מיט אירע קינדער
אויף קיין רגע זיך ניט שיידן).
געהט איר נאָך איר מאן דער פלאַנדער
און אַ שטילן שמועס זיי פירן.
פלוצים האָט אַ ווילדער שטורעם
זיך אין וואלד אריינגעריסן,

אנגעלאפן מיט רציחה,
 פול מיט וואוט פון אלע זייטן,
 און א ריס געטאָן דעם בלאַנדן,
 אויפגעהויבן אין דער הויך אים
 און פארטראָגן אין דער ווייטן.
 בלאַנזשעט מירל איבער וואַלד אום
 און זי וויינט אזוי באַנומען.
 איז אן אלמער מאַן אַ הויכער
 איר אַנטקעגן אנגעקומען,
 מיט אַ גראָהען באַרד ביז גאַרטל
 און מיט בלויע, בלויע אויגן—
 האָט ער זיך צו איר געווענדעט,
 איבער איר זיך אנגעפויגן,
 און זי האָט אַ טרער דערזעהען
 ציטערן אין זיינע אויגן.
 האָט זי שטארקער נאָך צעוויינט זיך,
 צו דער ברוסט אים צוגעפאלן:
 „וועה מיר, וועה מיר!—האַט געכליפעס,—
 מאַן און הענט איז מיר פארפאלן!“
 האָט דער אלטער איינגעשטילט זי,
 ווי אַ פאַטער און געטרייסט איר
 און פאַרגארטלט איר נאָך שטייפער.
 ביידע אַקסל האָט אַנטבלויזט איר
 און געזאָגט אזוי צו איר דאן:
 „מוז אפריהער הענט באַקומען—
 וועט דיין מאַן אליין שוין קומען,
 דען אַ ווייב דעם מאַן מוז וועלפן.“
 און געזאָגט האָט נאָך דער אלטער,
 און אַ וועג איר אנגעוויזן:

געה און געה זיך מיט דער סטעזשקע,
נעם זיך לינקס און לינקס, אלץ לינקער,
וועסטו קומען צו א ברונען
זאלסטו דאן זיך לינקער נעמען,
וועסטו צו א טייך גלייך קומען, —
פלייצט אין טייך דארט גהינום-וואסער.
אין דעם וואסער זאלסטו טובל'ען
די אנטבלויזטע אקסל דיינע,
פריהער איינס, דערנאך דאס צווייטע,
וועסטו הענט באקומען טויטע.
דאמאלסט זאלסטו רעכטס זיך נעמען.
געה און געה אלץ רעכט און רעכטער,
ביז וועסט צו א בארג דערגרייכן
צו א פעלזן-בארג א הויכן
אין דעם בארג דארט, צווישן פעלזן
שלאגט א קוואל גן-עדן-וואסער;
וועסט זיין מורמלען גלייך דערהערן,
זאלסטו דיינע הענט די טויטע
דריי מאל טובל'ען אין דעם קוועלכל,
וועלן דאן זיי לעבדיג ווערן.
און א שטעקן וועסטו זעהען
ליגנדיג ביין קוואל דערנעבן, —
נעם און היט אים, ווי דאס לעבן,
זעה אין וועג אים ניט פארלירן,
וועט דורך אט דער כשוף-שטעקן
גלייך אהיים צו דיר פארפירן.
דאס געזאגט האט איר דער גראָער
וואָס איז אלס פיל מויזנט יארן;

דאָס געזאַגט—און חזר'ט איבער
און איז נעלם גלייך געוואָרן.
האַט געלאָזט אין וועג זיך מירל,
איז געגאַנגען און געגאַנגען,
ווי דער אלטער האָט געהייסן,
ביז זי איז אזוי געקומען
צו אַ שוואַרצן טייך אַ גרויסן.
האַט געשטורעמט דאָרט דאָס וואסער,
ווילד גערעש'ט און געזאָדן:
דאָרטן האָבן זיך ניט-גוטע
אין דער טיפעניש געפאָדן.
איז באַפאלן זי אן אימה,
איז איר בלוט פארקילט געוואָרן.
נאָר זי האָט צום טייך גענעהנט—
איז ער גלייך געשטילט געוואָרן.
האַט זי זיך צו אים געבויגן,
אַפגעטונקט אין גהינום-וואסער
די אנטפלוזטע אקסל אירע,
פריהער איינס, דערנאָך דאָס צווייטע,
האַט זי הענט באַקומען טויטע...
און געלאָזט זיך געהען ווייטעו...
איז געגאַנגען און געגאַנגען...
ס'האַט איין סטעזשקע אויף אַ צווייטער
אומגעפירט זי, ווי געפאַנגען,
ביז זי איז אזוי און לאַנגזאַם
צו אַ הויכן באַרג פאַרגאַנגען.
אַפגעזוכט האָט זי דעם קוועלכל,—
יענעם קוואל גן-עדן וואסער,—
אַפגע'טובל'ט אירע הענט שטיל

אין דעם וואסער זויבער-קלאָרן,
 פריהער איינע, און די צווייטע
 און די הענט אירע די טויטע
 זיינען לעבעדיג געוואָרן.
 אויך דאָס שטעקל האָט געפונען—
 נעבן קוואל איז עס געלעגן,
 ווי דער אלטער האָט געזאָגט איר.
 האָט זי עס אין האנט גענומען,
 און דערפילט גלייך, אז דער שטעקן
 גיט ער פירט זי, נאָר ער טראָגט זי.
 האָט דער שטעקן זי געטראָגן
 איבער וועלדער, איבער פעלדער,
 איבער דריי און זיבן ימ'ען,
 ביז זי איז אזוי בשלום
 צו איר אלטער היים געקומען.
 און געווען איז עס באַגינען,
 האָט די זון געוויזן וואונדער:
 נעבן שטיבל פון איר טאטן
 האָט געווארט אויף איר דער בלאנדער,
 האָט געווארט דאָרט מיט מתנות—
 פולע קוישן גאָלד און זילבער,
 און אַ שנירל ריינע פערל,
 מיט אַ דימענט אין דערמיטן,
 קלאַר און זויבער, ווי אַ טרערל.
 זיינען זיי אריין אין שטיבל.
 (ס'האָט דער אזיוון ערשט געהייצט זיך).
 האָט די שטיפמוטער פארקרימט זיך
 און דער רב האָט שטארק דערפרעהט זיך—
 האָט אים מירעלע דערצעהלט באלד,

וואס מיט איר איז זיך פארלאפן
 און צו לעצטן פון דעם אלטן,
 וואס אין וואלד האט איר געטראפן.
 האט דער רב פארקנייצט דעם שטערן,
 און מיט אויגן פולע טרערן
 שטיל געזאגט קוים-קוים צו הערן,
 אז דער אלטער איז געוועזן
 זעלבסט דער נביא אליהו.

ד ע ר א ו צ ר

ווינעטן און צייכונגען פון
קינסטלער סאקאלאויסקי.

ב.

ד ע ר א ו צ ר .

1.

הערט נאר, קינדער, וואס פארלאפן
איז אין אונזער קליינעם שטעטל:
דאס דערצעהלן פארן שלאָפן
פלעגט די ליבע באַבע עטל.
און די באַבע, ווייסט איר, קינדער,
וועט קיין ליגן דאָך ניט זאָגן,
אירע מעשיות—פולע וואונדער
פלעגן אונז ווייט-ווייט פארטראַגן.
אין די לאנגע נעכט פון ווינטער,
אין די נעכט פון אומעט שטילן:
ס'שלאָפט דאָס שטעטל, הינט נור בילן,
און די באַבע זיצט אין ברילן,
מיט אַ זאָק אין האנט און שפיזלאך
אין דעם טוך-ראָד אויפן שטערן:
שטריקט און פרעגט אונז: „קליינע וויזלאך,
וויילט איר ווער אַ מעשה הערן?
— הערסט—אַ שאלה צי מיר ווילן—
שרייען אלע אויס אינאיינעם:
אלע, אלע וועלן גערן
ביזן טאָג אפילו הערן.

און די בעקלאך בא אונז פלאמען,
פון די אויגן פונקען שפריצן.
שלומיקע וויל אנטקעגן זיצן
דוקא נאָהענט צו דער באַבן,
נאָר פארשטעלט ער אָבער דאָבן
(אונזער שוועסטערל די קלענסטע),
יאַמערט יענע דאָך מסתמא,
פונקט מע וואַלט זי וועלן קוילן.
מישט אריין זיך שוין די מאמע
און באזעצט זי געבן ביילען,
ווערט אַ רעש, אַ געפילדער.
נאָר די באַבע ווערט נאך מילדער,
שמיכלט גוט, און איז אונז מתרה:
„וועט איר, קינדער, שטיל ניט ווערן,
וועל איך גאָר אייך ניט דערצעהלן“,
און מיר בלייבן שטיל און הערן.

II.

אַט די חורבה, ווייסט איר, קינדער,
וואָס אַנטקעגן שול־הויף שטעהט?—
יאָרן, יאָרן, ווי זי פויגט זיך
און איז שוין צום פאלן גרייט.
נאָר זי בלייבט אַלץ שטעהן געבויגן
מיס פארקלאפטע סיר און טויער,
מיס פארהאקטע פענסטער, לאַדן,
איינגעהילט אין גראַען טרויער,
שוין צעפוילט די טרעפ פון גאַניק;
און דער דאָך פארשימלט, גרין;
איבער גאַניק ציהט זיך שפינוועבס,

און עס וויגט זיך אום א שפין.
אָט אזוי שוין לאנגע יאָרן,
זינט די מעשה האָט געטראָפן,
שטעהט די שטוב פארהאקט, פארריגלט,
ווי דורך כשוף איינגעשלאָפן.

אלע דאָנערשטאָג און מאָנטאָג, —
(אזוי דערצעהלט דער שמש יודע), —
האלבע נאכט, ווען אלע שלאָפן
מאכן שדים דאָרט אַ סעודה.
ס'ווערט דאָרט ליכטיג; דורך די לאדן
שלאָגן דורך זיך פייער-שטראלן;
טאצן קלינגען, לעפל פאלן,
ס'שפילן כלי-זמר, פויקן שאלן,
ס'הילכט אַ פייפן אין די זאלן,
ס'הערן טענץ זיך און געלעכטער;
ס'טאנצן דאָרטן לילית'ס טעכטער
מיטן אשמדאי אליין.
און די סעודה געהט דאָרט אָן
ביז עס קרעהט דער ערשטער האָן.
דעמאָלסט שטיל ווערט, אלץ ווערט געלם;
אלעס ווערט אין נאכט דערשלונגען,
די חורבה בלייבט אין שלאָף פארזונקען
ווארטן אויפן גראָהען טאָג.

III.

געוואוינט האָט אין חורבה
אמאָל דאָ רב נתן,
געווען איז אַ הויז דאָס
פון וואקס אויסגעגאָסו.

באצויגן מיט פרעטער
געהובלטע גלאט —
א גוסט האָט רב נתן
פאר שענקייט געהאט:
דער דאך דורך פון שינדל,
דער גאניק געשניצט,
און דורך מגן-דוד'ס
דער טויער באפוצט,
אין אלערליי שניצאכץ
די לאָדז באצירט,
און גרויס האָט רב נתן
און ברייט זיך געפירט.
געווען איז ער אַבער
אַ גדלן אַ גרויסער,
אַריינגעהן צו אים איז
געווען, ווי צום קייסער.
און אַנגעטאָן שטענדיג
אין אטלעס אין שווארצן,
די לענדן פארגארטלט,
דער באַרד אויפן האַרצן
פלעגט זיצן רב נתן
פאַרשפאַרט אין זיין חדר,
פאַרטיפט אין גמרא,
און לערנען כסדר.
און לאַזט צו זיך קיינעם,
נור סיידן אַ סוחר, —
אים נעמט ער אויף פריינדליך,
און ווערט דאן ווי ווייכער.
דען ליב האָט ער מסחר,

און מערער פון תורה
האָט ליב אַנצופאַקן
די שפייכלערס מיט סחורה:
מיט ליין, און מיט קאַרן,
מיט פאַטיקעס, וואַקס,
מיט האַניג אין פעסער
מיט שוועמלאַך און פלאַקס.
און פויערים, הענדלער
פון געגנט ארום
געפירט האַפן סחורה
אַהיים גלייך צו אים.
און וואו אַ יריד נאָר—
געווען איז ער פול;
ניט איינמאַל פארפעלט האָט
אַ מנחה אין שול...
געווען איז אים ווינציג
זיין גיטס און פארמעגן,
ער האָט זיך נאָך רייכקייט
געהאַלטן אין יאָגן.

IV.

געהאַט האָט רב נתן
אַ ברודער רב שלמה.
אַ דאָרף-מאַן געוועזן,
ווי פילע אזוינע;
געהאַט זיך אַ וואָגן,
אַ פערדל אַ דארן
און פלעגט איבער דערפער
אויף אים ארומפאָרוי.

פלעגט אויפקויפן אלעס—

— אי חזיר-האר, מעל,

אי קעלבלאך, אי דקות,

פון פערד זייער פעל.

נאָר ס'איז אים געגאנגען

ניט גוט אין געשעפט,

געגאנגען שלימ-מזל—

אזוי ווי עס טרעפט.

געווען איז ער אַבער

אַ ערליכער איד,

פלעגט אָננעמען אלעס

פאר ליב און פאר גוט.

האַט ליב געהאט זעער

דעם הימל, דאָס פעלד,

האַט קיינמאַל געיאָגט זיך

נאָך רייכקייט, נאָך געלט.

פלעגט ליב האַבן זיצן

פארטראכט אויפן וואָגן,

פארקוקט אין דער ווייטקייט

און תהלים שטיל זאָגן,

פארקוקן זיך אַפטמאַל

אין הימל אין הויכן

און שלינגען די בלויקייט

ביז ס'אויג קאָן נאָר גרייכן;

און אַפט זיך פארטראכטן

אין העכערע וועלטן,

און פלעגט אָן דעם האַנדל

פארגעסן ניט זעלטן.

איינמאל דאָנערשטאָג אויף פרייטאָג,
 שלמה פאַרט פון זיין נסיעה
 אהיים אויף שבת; דרימלט האלב,
 ניאַקעט אָפט פון שלאָף זיין בריאַה:
 — „וויאַ, וויאַ, נבילה!“— דרימלט ווידער;
 ס'גיסט אַ שלאָף זיך אין די גלידער.
 דרימלט איין און וואכט אויף ווידער.
 ד'נאכט איז ליכטיג; ס'שיינט די לבנה,
 ס'פעלד— פאזילפערט פלויע ליכט;
 ס'פורל שלעפט זיך, ציהט זיך, קריכט:
 אַט אַ בערגל, אַט אַ טאַל...
 גלייך שוין ווידער מיט אַ מאָל...
 וואָס איז דאָס? ווי קומט דער וועג?
 פרעגט זיך שלמה מיט אַ שרעק,
 אפשר גאַר וואוהין פארבלאַנזשעט
 אויף אַ וועג, אַ ווייטן, פרעמדן?
 נור געה טענה, זוך און פרעג,
 אז ניטאָ וואוהין זיך ווענדן.
 וויסט דער וועג. עס פאַרט ניט קיינער.
 פלויז די פלעטלאך פון די בוימער
 פאלן אומעטיג און שטיל.
 רייבט זיך שלמה אויס די אויגן,
 גיט אַ צופ, אַ גלעט דאָס בערדל,
 קוקט זיך איין, באטראכט די געגנט,
 גיט אַ יאַג, אַ שמיץ דאָס פערדל—
 יאַ— דערקענט דעם וועג, משמעות,
 ס'איז געווען אומזיסטע שרעק,
 ס'איז געווען פון שלאָף אַ טעות—

ס'פירט אין שטעטל גלייך דער וועג.
ס'נעמט דער הימל באלד זיך בלייבן.
ס'הויבט שוין אן אויף טאג צו גרויען,
ס'הערט פון הענער זיך א קרעהען,
און די געלע בוימער שטעהען,
פיבערן מיט יעדן בלעטל
ביון סאמע שפיץ פאר קעלט,
ס'גרויט פון ווייטן זיך דאס שטעטל,
אין א נעפל איינגעהילט.
אומעטיג ווערט עפעס שלמה'ן
היים דערמאנט זיך אים, די קינדער,
אט-אט רוקט זיך אן דער ווינטער
מיט די גרויסע פרעסט און שנייען,
און די קינדער נאקעט געהען,
און ניטא פארוואס צו נייהען,
ניט קיין שיד און ניט קיין קליידער.
יאסלען צייט שוין געהן אין חדר, —
נייער יאך, שכר-למוד צאלן...

ווי ער זיצט אזוי פארקלערט,
שטעלט זיך פלוצלינג אפ דאס פערד.
אויס! ער וויל שוין מער ניט פירן.
שלמה שמייסט עס, ניא'קעט, טרייבט,
נאר עס וויל פון ארט ניט רירן.
— מן הסתם צעבראכן וואס? —
טראכט זיך שלמה מיט פארדראס, —
צי א שינע ניט געפלאצט,
אדער גאר אן אקס צעבראכן,
אפשר אין א גרוב פארקראכן, —

ס'טרעפט אזוינס אמאל בא לייטן.
 קריכט אראפ פון וואַגן שלמה,
 קוקט ארום זיך אויף די זייטן;
 זעהט—און גלויבט זיך פֿניט די אויגן:

ס'ליגט אַ קעלבל אויפן וועג,
 אין דער ברייט זיך אויסגעצויגן.
 ס'קעלבל אלט אַ וואַך, ניט מער,
 ג'וויט פארלאַרן האָט זי ווער,
 פירנדיג אין שטאַט פארקויפן.
 ס'וואונדערט נור אים אויפן פערד,
 וואָס ט'זיך אָפגעשטעלט פון לויטן—
 וואָס אַ קעלבל ליגט אויף דר'ערד?
 — ס'איז ניט פשוט, — טראכט זיך שלמה,
 ס'איז פון אויבן אים באשערט.
 און ער נעמט די קאלב אין וואַגן,
 קוקט און גלויבט ניט: וואָר, אי טרויער:

טרייבט מיט האסט דאס פערד זאל יאגן
 שנעלער, פלינקער צו דער היים.
 און דאס פערד האט זיך צעטראגן,
 ווי א פייל געיאגט פון בויגן;
 שפרינגט אין לופט און טאנצט דער וואגן.
 שווימען דורך פארביי די אויגן
 בערגלאך, וועלדלאך. אַט אַ בויים...
 נאך אַ רגע בלויז—אין שוין—
 שלמה איז באלד אין דער היים.
 ס'פערד שפאנט אויס, פינדט צו צום וואגן,
 לעגט אים היי, קלאפט אן אין לאַדן,
 נעמט די קעלבל מיט מיט זיך.
 ליכטיג ווערט אין שטוב אויף גיך,
 ס'עפנט אים די טיר אויף שנעל
 מיט אַ קרעכץ זיין ווייבל סאַשע,
 בלייבט פארוואונדערט אויפן שוועל:
 „וואָס זי דאַס פאר אַ קעלבל, שלמה!“
 פרעגט זי אים פארוואונדערט עפעס.
 — ס'איז אַ קעלבל פון אַ בהמה—
 ענטפערט שלמה מיט אַ וויץ איר,
 אַ קעלבל אין אַ קאלב געראַטן—
 און ער גיט אן דר'ערד אַ וואַרף זי—
 ווערט זי באלד אין גאַלד צעשאַטן...

VI.

פון עפעס אַ פריץ,
 פון נאַהענטן ישוב
 מיט זעלביגן וועג
 אין זעלביגער נאכט

עס פאָרט זיך זיין ברודער
רב נתן פארטראכט.
ער האָט מיטן שמייסער,
זיין ליבלינג מיכאל,
דעם גאנצענעם וועג
קיין וואָרט ניט גערעדט,
געציטערט פאר שרעק;
מיט אלפים אַ מטמון
איז ער דאָ געזעטן
אין ווינקל פאררוקט.
האָט יעדווידער רגע
אין ד'זייטן געקוקט.
אים האָט זיך געדאכט:
אים וועלן באפאלן
גולנים די נאכט.
די פערד האָבן שנעל זיך,
ווי אדלער געטראָגן,
און ער האָט דעם שמייסער
געהייסן אליץ יאָגן.
עס האָט פון די פערד אוש
געשלאָגן אַ שוים,
ביז ס'האָט זיך דאָס שטעטל
פון ווייטן באוויזן,
ערשט דאן האָט רב נתן
בארוהיגט זיך קוים,
האָט איבערגעזעצט זיך
באקוועמער אין וואָגן.
געהייסן, דער שמייסער
זאל אויפהערן יאָגן,

און לאָזן די פּערדלאַך
שוין פריי געהן אליין.
און אָפּגעלאָזט פריי האָט
מיכאל די לייצעס,
און ס'האַבן זיך שטילעך
די פּערד געלאָזט געהן.
שוין מידע פון לויפן,
די קעפּ איינגעבויגן,
זיי האָבן זיך לאנגזאָם
דעם וואָגן געצויגן,
ביז ס'איז זיך דאָס פּורל
צום אָרט אָנגעקומען,
וואו שלמה האָט פריהער
דעם „אוצר“ געפונען.
און דאָ זעהט רב נתן,
פון וואָגן ניט ווייט
עס קייקלט אַ קנויל זיך
פון וועג בא דער זייט.
עס פינקלט דער קניילכל
מיט גילדערנעם שיין,
טראכט ער: „אן אוצר
געוויס מוז עס זיין.“
ווייס ער: מע טאָר עס
פאר קיינעם ניט זאָגן...
הייסט ער דעם שמייסער
סתם—שטעל אָפּ דעם וואָגן!—
און לאָזט זיך אין פעלד באלד
דאָס קניילכל נאַכיאָגן.

ער לויפט נאָכן קניילכל,
דער קנויל רוקט זיך שנעלער:
עס פינקלט דאָס גאַלד אים,
און בלענט אים אלץ העלער.—
אַט יאָגט ער אים אָן שוין...
אין האנט שוין ער שפירט אים...
אזוי האָט דאָס קניילכל
אין פעלד ווייט פארפירט אים,
און פלוצלונג אנטרונען,
פון אויג ניט געוואָרן,
פארשוואומען אין ווייטקייט
און דאָרט זיך פארלאָרן,
און אומגעקערט האָט זיך
רב נתן צום וואָגן,
פארסאָפעט פון לויפן,
און מיד און דערשלאָגן,
און האָט זיך געלאזט גיך
זיין וועג ווידער פאָרן,

און ערשט אונטער שטעטל
ער כאפט זיך צום בוזים:
— רבנו-של-עולם
זיין געלט ט'ער פארלאָרן...

VII.

געקומען אהיים דאן
צעמישט איז רב נתן,
און שווארץ, ווי די ערד פונקט,
די אויגן פארלאָשן.
קיין וואָרט ניט גערעדט דאן,
אין שטוב זיך פארשלאָסן,
און איז דאָרט פארבליבן
דריי טעג נאָכאנאנד:
די קאָפּ אין די הענט אלץ
און שטום, ווי די וואנט.
און ערשט אויפן פערטן
האַט ער זיך באוויזן,
מיט ברענענדע בליקן,
וואָס שטעכן, ווי שפיון,
מיט בלאַנזשענדע אויגן,
צעעפנטע ברייט,
די קליידער צעפליקטע
און בלאס, ווי דער טויט.
ער האָט מיט די אויגן
געזוכט אין דער נידער,
און עפעס געשעפטשעט
האַט ער שטילערהייט:
אנטרונען געוואָרן,

דער אוצר אנטרונען...
איך וועל אים שוין קיינמאל,
שוין קיינמאל געפינען...
געווען איז רב נתן
גערירט פונם זינען.

VIII.

אנשוויגן די באַבע
און שטיל ווערט אין הייזל,
מע הערט, ווי עס סקראפעט
אין ווינקל אַ מיזל.
און לאנגזאם דער זייגער
דער גרויסער פון וואנט
טיק־טאק מאנאטאנע
קלאפט אויס נאַכאנאנד.
עס דרימלט שוין דאָבע
בא ביילן אין שויט,
און ס'שלאַפט שוין אויך ביילע
בא זיך אויפן האנט.
נור ס'שלאַפן ניט שלמיקע
און איך זאלבענאנד,
מיר ווארטן געדולדיג,
אונז נעמט ניט דער שלאָף,
מיר גארן שוין הערן
די מעשה ביו סוף.
עס געניצט די באַבע,
די ברילן פארריכט זי,
און זעצט פאר דערזעהלן

די שענע געשיכטע:
נאָר גיך איז רב נתן
צו זיך דאן געקומען,
און האָט מיט התמדה
זיך לערנען גענומען,
ער האָט נאָר געשעמט זיך
אין שטעטל פארבלייבן
און האָט זיך גענומען
אין וועג ערגיץ קלייבן.
און אויספארקויפט האָט ער
אלץ, אלץ ביז אַ ברעקל,
בלויז איבערגעלאָזט זיך
דעם טלית אין זעקל.
ער האָט זיך צעזעגנט
מיט יעטוויידן ווינקל,
פארשלאָגן די פענסטער,
די טירן און טויער,
און האָט זיך געלאָזן
אין וועג מיט באדויער.
פון דאמאלסט אָן איז ער
וואו ערגיץ פארשוואונדן,
איז קיינמאל אהערצו
צוריק ניט געקומען.
אזוי איז אַ חורבה
זיין שטיבל פארבליבן
און ס'האַבן אהינצו
זיך שדים פארקליבן...

און שלמה זיין ברודער

געווארן איז רייך,
און איז איצט מפורסם,
דערהויבן און גרויס...
געהט, קינדערלאך, שלאפן—
די מעשה איז אויס...

דער בריווטרעגער

ג.

דער בריוונטרעגער.

1.

אונטער שטעטעלע פארצייטן,
צווישן גרינע לאנקעס גראז,
האָט געוואוינט אמאל אַ פריץ
אין אַ ווייסן מירמעל-שלאָס.

איינגעהילט אין גרינע צווייגן
איז דער ווייסער שלאָס געשטאנען;
טאַפּאַל-בויםער באַ די זייטן
זיינען אים אויף וואַך געשטאנען.

און אין גאַרטן, ביין וועראנדע
פלעגן שפּריצן הויך מאנטאנען;
און עס זיינען אין באַטיין דאָרט
אומגעשוואַומען ווייסע שוואַנען.

ס'זיינען דאָרטן מיט אַ זשומען
פון אַ בלימל צו אַ בלימל
געלע ביינען אומגעפלוויגן,
ווי אַ גאַלדן פייַער-פלעמל.

אָט צו יענעם גרויסן פריץ,
וואָס געוואוינט האָט אין דעם שלאָס,
האָט געהערט די גאנצע געגנט;
ער געווען איז בעל-הבית
פון פיל דערפעלאך און שטעטלאך
און פון אונזער שטעטל אויך.
אויך דער וואלד געווען איז זיינער—
אָט דער הויכער סאַסנע-וואלד,
וועלכער ציהט זיך ווייט אויף מיילן,
מיט די הויכע סאַסנע-בויםער,
וואָס ביז הימל גרייכן באלד.
אויך דאָס טונקל-בלויע טייכל,
וואָס געהיים פלייצט אין קאמיש,
מיט די גרויסע שלייען-פיש,
קארפן גילדענע און העכט,
האָט געהערט צו יענעם פריץ.
אויסער דעם האָט ער פארמאָגט
אלערליי משרתים, קנעכט,
זיי געהאט האָט ער דאָס רעכט
שמייסן, פייניגן, באגליקן
וועמען נאָר זיין הארץ געלוסט.

II.

און מערער פון אלע משרתים און דינער,
וואָס זיינען ווי הינט אים געוועזן געטריי,
האָט חן אין די אויגן פון פריץ געפונען
אַ איד, וואָס געוואוינט האָט אין שטעטל דערביי:
— דער בריווטרעגער מאַטל, מאַטל פאטשטאר,
אַ איד ניט קיין נגיד, אַ שטאַלצער דערפאר,

מיט פלייצעס געזונטע, דערצו ניט קיין נאר.
 ער האָט פארן פריץ זיך קיינמאל געקלאָגט,
 ווי אנדערע אידן אין צייט פון אַ נויט,
 אפנים ווי ער וואָלט פיל אוצרות פארמאָגט.
 איז קיינעם ניט-קיינמאָל געוועזן צו לאסט,
 און נאָר זיך גע'חכמ'עט, געוויצלט, געשפאסט.
 אזעלכער געוועזן איז מאָטל פאָטשטאר,
 דער בריוו-טרעגער מאָטל פון שטעטל פארהאר—
 און ס'האָט אים דער פריץ געליבט שטארק דערפאר...

III.

איינמאָל אין פּרילינג,
 גיך נאָך ל"ג בעומר,
 שיקט צו דער פריץ
 זיין אלטינקען שומר
 צום בריוו טרעגער מאָטל
 אים רופן אין שלאָס:
 און שוין זאָל ער קומען,
 און זאָגט ניט פארוואָס.
 געווען איז נאָך וואסער
 דאן מאָטל פייס ברונען;
 זיין ווייב איז אים היכף
 אנטקעגן געלאָפן
 צום ברונען און פרעגט אים:
 האָט וואָס דאָרט געטראָפן,
 וואָס פלוצלונג עס רופט אים
 דער פּריץ צו זיך?
 דערהערט, אז עס רופט אים
 דער פריץ צו זיך,—

האַט מאַטל געוואָרפֿן
דעם עמער, דעם אַציפּ,
און הענדום און פענדום
אנטלאפֿן אויף גיך.

IV.

אין גארטן בא זיך
האַט דער פריץ שפאצירט,
און האַט מיטן גערטנער
אַ-שמועס געפירט;
באוויזן חסרונות
אין גארטן א סך:
דאָ ניט פארריכט איז
פון ביידל דער דאך
צעבראַכן די ביינקלאך,
אַ בוים ניט פארשמירט,
און יענע אלייע
איז גאַרניט באצירט;
און דאָ ביין וועראנדע
נאך פעלן נארציסן;
אז אַפּטער מע דארף זעהן
די לעווקאיען באגיסן;
ס'איז נויטיג די סטעזשקעס
מיט זעמילאך באשיטן;
עס איז אזא מיס-מאש,
אז גאַט זאָל באהיטן.
— עס וועלן די צייטן
פיל געסט אונז באזוכן.
איך שיק היינט אַ שליה.

וואָס זאַל עקסטראַ רופן
דעם פּריץ/עדואַרד,
זיין גאַנצע געזינד, —
מיר וועלן אַ יום-טוב
דאָ פּראַווען אַצינדאָ.

אזוי האָט דער פּריץ
צום גערטנער גערעדט...
די זון האָט דערוויילע
זיך זעצן גענומען,
האַט יעטווידן בוימדל
מיט גאַלד דורכגעשפּונען;
דאָ אין אַ בלוטיגן
וואַלקן צעשוואַמען;
באוויזן זיך דאָרט,
ווי אַ פּייערדיג אויג,
געטאַן באלד אַ ציטער,
אַ פּיינליכן נויג,
און איז הינטער וועלדל
געוואָרן אנטרונען...
דער הימל איז טיפּער
און בלויער געוואָרן,
און ס'האַבן אין מזרח
זיך שטערן באַוויזן.
דערוויילע איז מאַטל
אין גאַרטן געקומען,
עס האָט אים דער פּריץ
מיט פּרייד אויפגענומען,
און האָט אים אַ בריוול,

פאר'חתמ'עט מיט טריפּוואקט
מיט רויטן דערלאנגט,
ער זאל עס אָפּטראָגן
אין נאָהענטן ישוב.
דעם פריץ עדוארד
און בריינגען אים מאָרגן
אן ענטפער פון דאָרט.

V.

געליבט האָט דער פריץ
איעדן באגינען,
ווען ס'שלאָפן נאָך אלע,
שפאצירן אין פעלד,
באטראכטן די קאָרן,
די גערשטן און ווייצן,
און האָבן הנאָה
זיך סתם פון דער וועלט:
ער פלעגט זיך פארקליידן
אין גרוזישע קליידער,
א האַריגן מאנטל,
א פעלצענע הוט,
און וואנדערן איינזאם
ביז טאָג אויף זיין גוט.

VI.

גאנץ פריה האָט זיך מאַטל
פון בעט אויפגעהויבן,
עס האָט נאָך די נאכט שווארץ
געקוקט אין די שויבן;
עס זיינען נאָך אלע

אין שטעטל געשלאָפן
און ער האָט געאיילט שוין
פארסאָפּעט געלאָפן
אריבער די שלאָפיגע,
שמאַלינקע גאסן
און לאַזנדיג הינטן
אַ גאס נאָך אַ גאס.
עס איז שוין דאָס שטעטל
פון הינטן פארבליבן
און ס'האָט זיך באוויזן
פון ווייטן דער שלאָס.
דער הימל האָט בלייבן
גענומען פון אויבן;
אַ נעפל האָט גראה זיך
פון טייך אויפגעהויבן
און האָט איבער פעלד זיך
גערויכלט, צעשוואומען...
און מאַטל איז שנעל דאן
אין נעפל געשוואומען:
געוואַלט האָט ער גרייכן
ביז טאָג אויפן אָרט,
און בריינגען נאָך היינט שוין
אַן ענטפער פון דאָרט.
אַט איז שוין אויף הינטן
דער שלאָס אויך פארבליבן,
און ס'האָט זיך אין נעפל
באוויזן דער וואלד...
און דאָ, ווי ער לויפט זיך,
אין נעפל פארגרויט,

דערזעהט ער אנטקעגן,
ווי אימיצער שטעהט:
א הויכער, א דיקער,
די הענט אויסגעשפרייט,
און גלייך ווי פארשטעלן
דעם וועג איז ער גרייט;
פארהילט אין א מאנטל
א האריגן שווארץ,
די הוט אנגערוקט,
און ביז ווי א גולן
אויף מאטלען ער קוקט.
פאראויס האט זיך מאטל
אין פחד גערוקט,
נאָר ער האט באהאלטן
אין הארצן זיין שרעק
און איז זיך געגאנגען
ווי פריהער זיין וועג.
נאָר אָפגעשטעלט האט אים
דער אימיץ און זאָגט:
וואָס האַסטו, רב אידל,
אזוי זיך צעיאָגט?
רוה אָפ דאָ אַ רגע,
דו האַסט גענוג צייט,
דו וועסט נאָך באווייזן—
ביז טאָג איז נאָך ווייט...
...מאַטל האַט קוים-קוים
די שטימע דערקאָנט:
— דאָס פרובט מיך דער פריץ—
האַט ער זיך געטראַכט

און ער האָט נאָך גרעסער
דעם אַנשטעל געמאכט...
נאָר ס'טענה'ט זיך יענער
אלץ זיינס און ער זאָגט:
„וואָס טראַגסטו אין האנט דאָרט,
זיי מוחל, באווייז".
און ס'ענטפערט אים מאָטל
מיט גאווה און בייז:
„פארהאלט מיך ניט בעסער
דו חם, וואָס דו ביסט!
איך בין מיט אַ בריוול
צו עדוארד געשיקט
פון גרויסן האלינסקין
פון פריץ אליין".
נאָר ס'לאָזט אים רק יענער
דאָך ווייטער ניט געהן,
ער טענה'ט זיך זיינס אלץ:
„דאָס בריוול באווייז,
איך וועל גור אַ קוק טאָן
און דאן ווערסטו לייז".
— דאָס בריוול דיר ווייזן? —
מאכט מאָטל דעם אַנשטעל;
— דו טרעט בעסער אָפּ.
דו קענסט אים דען לעזן,
דו פויערשער קאָפּ? —
נאָר דאָ גיט אים יענער
גאָר פלוצלונג אַ כאַפּ,
און רייסט אויס גיך, האסטיג
דאָס בריוול באַ אים;

ברעכט איבער די חתימה,
פליקט אפ נאך א שטיק,
און דאמאלסט קערט אום ערשט
דאס בריוול צוריק.
דערזעהען, די חתימה
צעבראכן אויף צוויי,
האט מאטל נאך גרעסער
דעם אַנשטעל געמאכט;
און איז צו געפאלן
צו דר'ערד מיט א וויי
און האט זיך צעיאַמערט
צו כלומרשט אזוי,
און יענער געבליבן
איז שטעהן פון דערווייטן,
ער קייכט פון געלעכטער,
זיך האלט בא די זייטן.
... און מאטל האט טיף-טיף
אין הארצן געלאכט...

VII.

ביים פריץ האלינסקין
איז ליכטיג אין שלאָס:
עס לויכטן די לאמפן
ארויס אויף דער גאס,
באגילדן די בוימער,
באשטראלן דאָס גראָס,
און ווארפן אין נאכט טיף
א ליכטיגן פּאַס.
דאָרט האָבן פארזאמלט

זיך געסט אן א צאל:
 עס איז בא דעם פריץ
 האלינסקין א באל.
 עס זיינען די פענסטער
 באהאנגען מיט קרענץ
 עס שפילן כלי-זמרים,
 עס הערן זיך טענץ.
 געגרייט זיינען טישן—
 מאכלים און וויין.
 עס קרויזן זיך פארלאך
 אין בלענדענטן שיין.
 עס קרויזן זיך, קרויזן
 א פאר נאך א פאר,
 עס הילכט פון ציגיינער
 א פרייכער פאר.
 עס איז דא דער פריץ
 עדוארד, זיין פרוי.
 דער בריוו-טרעגער מאטל
 איז אויך צווישן זיי.
 ער שטעהט, ווי דערשראקן,
 די רייכקייט אים בלענט
 עס בלאנקען די דילן,
 אין בילדער די ווענט,—
 מיט בילדער פון שררות
 און סתם גרויסע לייט;
 עס רייצט אים דער גלאנץ דא,
 ער שטעהט אן א זייט,
 פארגעסן פון אלעס,
 א פרעמדער, א גר—

עס האָט אים דער פּרייץ
פּאַרלאַדן אהער
און האָט זיך אין טומל
פאַרגעסן אָן אים.
נאָר אָט איז דער טומל
אַ רגע געשטילט,
עס האָבן די געסט שוין
אַ מידיקייט דערפילט;
און פאַרלאַכווייז געהען
אין גאַרטן ארויס,
זיך אפּפּרישן דאַרטן
ביים פּרילינג אין שוים.
אָט האָט זיך האַלינסקי
שוין אויך געלאָזט געהן,
און פּלוּצלונג דערזעהט ער
זיין מאַטלען דאָ שטעהן.
און פּריינדליך ער ווענדט זיך
צו מאַטלען און זאָגט:
„איך האָב דיך אַנומעלט
אין שליחות געשיקט,
ווער האָט דיר דאָס פּריוול
אין וועג דאן צעפּליקט?
דו האָסט עס צעקנייצט שטאַרק
עדוואַרדן געבראַכט.“
און ס'ענפּערט אים מאַטל
מיט גאָוה און זאָגט:
„אַ גולן איז דאן מיך
באַפּאלן ביינאַכטו!“
דער פּרייץ לאַכט: „איך ביינ'ט

געוועזן אליין?
 מאכט מאַטל אן אנשטעל
 און בלייבט אזוי שטעהן,
 ער וויל פונקט וואָס זאָגן
 און קאָן ניט קיין וואָרט.
 דאָס מויל, כלומרשט, איז אים
 געוואָרן פארשפארט,
 און קוים וואָס ער שטאמלט,
 און לאכט זיך אין הארצן.
 „זיי מוחל, מיין האַר...“
 — איך וועל דיך, מיין מאַטל,
 ניט שטראַפן דערפאר, —
 אים ענטפערט דער פרייך
 גוטמוטיג און לאכט. —
 „דאָ פאַרשטעלן וועסטו
 מיט מיר היינט ביינאכט
 די גאנצע געשיכטע,
 אזוי ווי געווען.
 איך וויל, אז עס זאָלן
 די געסט מיינע זעהן.
 און אַפּקומען וועסטו
 דערמיט שוין דיין שטראַף.“
 נאָר ס'קווינקלט זיך מאַטל
 און כלומרשט, ער קאָן ניט.
 דען ווי וועט ער קאָנען?
 ער וועט גאַרניט וואָגן
 אַ וואָרט אזא זאָגן
 אנטקעגן דעם האַר.
 — „דאז הייס איך דעם דינער

דיך שמייסן דערפארן
— כ'בין גרייט, — ענטפערט מאַטל,
באקומען מיין שטראַף... —
און ס'כאפט זיך צום שכל
דער פריץ לסוף,
און פירט אים צום טיש צו
אין עס-שטוב אריין
און גיסט אים אַ כוס אָן
אַ גרויסן מיט וויין.
נאָר ס'טראכט בא זיך מאַטל —
דאָס שפילט זיך דער שטן, —
און זאָגט צו דעם פריץ
און הויבט אים אָן דרינגען:
„עס איז פון דער הורה
אונז אידן פארבאָטן
„יין נסך“ צו טרינקען...“
— איך הייסן — זאָגט דער פריץ
אים שטריינג, מיט פארדראָס,
— גענוג זיך צו דינגען, —
און נויט אים צו טרינקען
אַ כוס נאָך אַ כוס.
ביז מאַטל פארגעסן
האַט אלץ אויף דער וועלט
און האָט דאן די מעשה
גענוי פארגעשטעלט.
דער פריץ האָט פונקט זיך,
ווי דענסטמאַל פארקליידט
און האָט אויפן וועג זיך
פאר מאַטלען געשטעלט,

אזוי ווי געשעהען
איז דעמאלסט אין פעלד,
און מאַטל געזידלט
האַט מער נאָך ווי דאן:
פארהאלט מיך ניט בעסער
דו, חם, דו „מוזשיק“
איך בין מיט א בריוו
צו עדוארד געשיקט
פון גרויסן האלינסקין,
פון פריץ אליין... —
די גאנצע געשיכטע,
און פונקט, ווי געווען,
בין ס'האַט אים דער קאַפ זיך
פארדרעהט פון דעם וויין
און איז איינגעשלאָפן
אין מיטן דעריין.

VIII.

דערוואכט האַט זיך מאַטל,
די אויגן געעפנט,
געוואָרפן אַ בליק האַט
ארום אויף די זייטן:
וואָס איז דאָס, וואו איז ער?
וואָס זאָל עס באַדייטן?
ער ליגט אין אַ בעט גאַר
פון סאַמעט און זיידן,
באַמאַלט איז די סטעליע
מיט פּרובים, מיט קווייטן;
עס בלאַנקען די דילן,

אזוי ווי מיט שפיגלען,
און גאלדענע שטולן
און זאפעס מיט פליגלען,
מיט סאמעט באצויגן.
ער קוקט אן פארוואונדערט
און גלויבט ניט רי אויגן,
און טראכט זיך: א חלום
אים חלומט זיך נאָר;
עס גיט גאָר אזעלכעס
ניט קיינמאָל אין לעבן,
עס טרעפט ניט אזעלכעס
קיין מאָל אויפן וואַר.
און מאַטל פארנוועט
זיך טיפער אין קיסן,
עס זאָל זיך דער חלום
פארציען וואָס מער.
ער קאָן דאָך ניט ליגן:
עס הויבט אים פון בעטל
אַט הויבט ער אַ האַנט אויף,
ער פרובט אויך די צווייטע—
זיי הויבן זיך, הויבן...
אַט הערט ער פון פענסטער
אַ צווייטשן פון פויגל,
אַ זשומען פון בינען—
אַ סמן, ער שלאָפט ניט.
ער הויבט זיך דאן אויף גלייך,
נעמט זוכן די קליידער—
און קאָן ניט געפינען.
אַנשטאַט זיינע אלטע—

געפינט ער גאר נייע.
און שיטעהען גאר שייך גרייט
אנשטאט זיינע שטיוול...
עס זרעהט זיך דער קאפ אים:
ער כאפט זיך צום בוזים:
„דאס בריוול, דאס בריוול...“
און וויל נאך דעם לויפן,
דאס זוכן אין פעלד;
ער ציטערט אין גאנצן
פאר מורא און קעלט.
עס קאן זיך ניט מאטל
קיין זאך ניט דערמאנען
וואס אים האט געטויאפן,
וואס האט דא פאסירט?
— עס האבן „ניט גוטע“
אים, — טראכט ער, — פארפירטו...

=====

קאטערינאסלאווער פארלאג „וויסנשאפט“.

ס'איז ארויס פון דרוק:

פּרץ מאַרקיש. פּוסט און פּאָסט

רומרדי לע. משלים.

כהן ונביא.

א. פּושקין. יעווגעני אנעגין (איבערזעצט פון א. י. גראדזענסקי).

ווינטער (לידער זאמלונג).

פּראָפּ. מ. פּאַדאַבּאָוו. אָט אזוי לעבט מען אויף דער היי-
סער וועלט (א דערצעהלונג פון אן
אלטע מיידל איבער פון א. שטראַסן).

ס'דרוקן זיך און וועלן אין גיכען ערשיינען:

פּרץ מאַרקיש. סתם (לידער).

פ. היילבערין. טרויליכע מעשה לאך

חנה לעווין. קינדער.

י. דוואַרקיין. צייל און גלויב. אנפאנג אריפזעטיק.

ה. קאזאקעוויטש. די ארבעט-טיל נאך קירשענשטיינער.

Адресь книгоиздательства: Екатеринбургское книгоиздательство „НАУКА“

Екатеринославь, Воскресенская 15

